

12. Monkkasentranta ja Sarkkiranta ovat vanhoja asuinalueita. Alueen nimistössä toistuu ”ranta”, koska muutama vuosisata sitten alue oli meren rannalla. Maan kohoamisen myötä meri on siirtynyt kauemmas. Kartta rantaviivan sijainnista Kempeleessä eri aikoina löytyy kirjasta ”Lakeuden äärellä, kaupungin naapurina”.

13. Sarkkirannassa näkee usein fasaaneja.

14. Kotiseutumuseo (Kirkkotie 18).

Museon päärakennus on rakennettu vuonna 1886, pitkä tallipuoji vuonna 1897 ja navetta vuonna 1886 (uusittu 1930-luvulla). Ne ovat tilan alkuperäisiä rakennuksia. Lisäksi museon alueelle on siirretty mm. käsityöläismökki Oulusta, asevelitalo Sohjanasta, tuulimylly Tyrnävältä, kala-aitta Pikisaaresta sekä Hemmilän varastoaitta. Kesällä 2012 museo on remontissa.

Kotiseutumuseon taloa sanottiin ennen Hovilaksi, koska se oli kuninkaallisen ruotuväkirykmentin komentajan virkatalo. Siksi museota vastapäätä olevan vanhusten palvelutalon nimi on **Hovila-koti**. Hovila-kodin paikalla oli ennen Hovilan aittoja.

Teksti ja kuvat: Satu Ekmark

LÄHTEET:

Hiltunen, Mauno: Kempeleen historia. 1982.

Kempeleen Joulu ja *Kempeleen Kurpponen* –lehdet 1998 - 2007.

Kempeleen kunnan nettisivut, www.kempele.fi

Lakeuden äärellä, kaupungin naapurina: Kempeleen kulttuuriympäristöohjelma. Toim. Timo Paakki. 2008.

Haluatko tietää enemmän? Upeasti kuvitettua *Lakeuden äärellä, kaupungin naapurina* –kirjaa myydään hintaan 15 € kunnantalon neuvonnassa (Takatie 6). Hyvä lahjaidea! Kirjassa on ilmakuvia Kempeleestä 1940-luvulta 2000-luvulle, tietoa vanhoista rakennuksista, Kempeleen historiasta ja luonnosta... ja paljon muuta!

Vanhoja taloja Länsi-Kempeleessä, 11 km

- Reitin varrella on yli 25 Kempeleen kulttuuriympäristöohjelmassa inventoitua vanhaa taloa tai pihakokonaisuutta.
- Nähtävyydet: vanha kirkko, uusi kirkko, kotiseutumuseo, rautatieasema, vanha meijeri, Vihiluodontien alkupuoli, Kiiesmä, OSAO Kempeleen yksikön vanha piha (Pirilä).
- Kiemurteleva, hitaasti ajettava reitti, joka edellyttää kartanlukua.
- Tien kunto ja turvallisuus: Reitillä on tienylityksiä, jotka vaativat varovaisuutta. Aja varovasti karttaan sinisellä kolmiolla merkityissä kohdissa! Tie on lähes kokonaan asvaltoitua tietä, puolet reitistä pyörätietä.
- [Jos jätät käymättä radan toisella puolella, reitin pituudeksi tulee 10 km; vanha meijeri näkyy asemalle radan toiselle puolelle, jos puissa ei ole lehtiä]

Reittiohjeet: kunnantalo – Asemantie – [pyörätietä radan ali – jyrkästi vasemmalle ylämäkeen rataa kohti – radan viereistä hiekkatietä meijerille – käänny takaisin, alita taas rata – Asemantie] – Rautiontie – Martinpolku – Martinkuja – Kempeleentien pyörätie – Eteläsuomentien ali – Lippitie – Ollilantie – Kiiesmä – Kiiesmänsä läpi – Piriläntie – käynti puutarhaoppilaitoksen vanhassa pihassa – Vihiluodontie nroon 477 asti, käänös alamäkeen – Kempeleentien yli – Sarkkirannantie – Hahtorannantie – Juhonpolku – Ruistie – Hahtorannantie – Peltotie – Kasvihuoneentie – jatka hiekkatietä, vasemmalle S-mutka – Vanhatie – Niityrannantie – Hiekkakuopantie – Suolatie – Hovintie – Kirkkotie – Kauppatie – kerrostalon oikealta puolelta alamäkeen – Eteläsuomentien ali – kunnantalo.

1. Kempeleen kunnantalo (Asemantie 1) on rakennettu vuosina 1969 – 1970. Samalla paikalla oli entinen kunnantalo, joka oli kaksikerroksinen puutalo. Alakerrassa oli toimistotilaa ja yläkerrassa toimi mm. kirjasto. Talo purettiin 1960-luvulla.

2. Meijeri (Rasvatie 2). Kempeleen-Salon osuusmeijeri toimi vuosina 1912-1922. Myöhemmin, 1940-1950-luvulla, siellä asui taidemaalari Daniel Pesu perheineen. Nykyisin rakennuksessa on harrastustiloja.

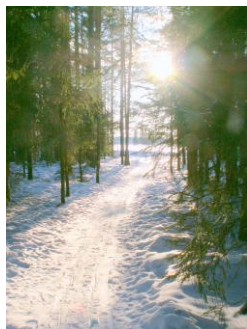

3. Kempeleen rautatieasema.

Pohjanmaan junarata saatiin rakennettua Ouluun asti vuonna 1886. Samana vuonna rakennettiin Kempeleen asema sekä ratavartijan asunto ja makasiinit. Asemarakennusta laajennettiin vuonna 1904. Junamatka Kempeleestä Ouluun kesti 20 minuuttia. Väliasemia oli kolme: Kuivala, Oulunlahti ja Nokela.

4. **Kiiesmetsä** on lähes luonnontilassa säilynyt metsä. Kempeleen kunta osti Kiiesmetsän vuonna 2006. Kunta on suunnitellut, että Kiiesmetsä kehitettäisiin luonnonsuojelualueeksi. "Kiies" tarkoittaa ketunpesää. Kuvassa Kiiesmetsä talvella.

5. Piriläntieltä aukeaa näkymä Vihiluodontien varren vanhaan asutukseen (ei kuvaa).

6. Oulun seudun ammattiopiston Kempeleen yksikön puutarhaoppilaitoksen uusi päärakennus on vuodelta 1996. Sen lähellä on kaunis tekolampi.

7. **Puutarhaoppilaitoksen vanha piha (Pirilä).** Tiilinen asuinrakennus ja kolme aittaa ovat 1800-luvulta, sementtitiilinen navetta 1910-luvulta ja

hirsinen ulkorakennus 1900-luvun alusta. Kempeleen Puutarhurikoulu aloitti opetuksen paikalla vuonna 1952.

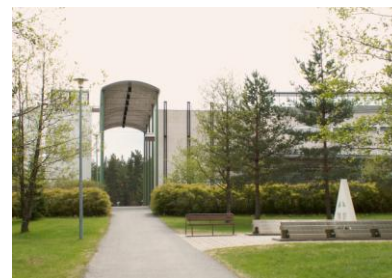
Vuonna 1988 nimi muutettiin Kempeleen puutarhaoppilaitokseksi. Nykyisin oppilaitos sisältyy OSAO:n Kempeleen yksikköön. Vanhan pihan yhteydessä on myymälä Opinkukka sekä trooppinen kasvihuone (neljäs kasvihuone tieltä lukien) – ne ovat auki oppilaitoksen aukioloaikoina. Sota-aikana Pirilässä toimi ammus-tehdas, jossa valmistettiin kranaatteja.

8. Kun olet ylittänyt Piriläntien, kurkkaa vasemmalle ylämäkeen. Vihreä rakennus on toiminut mm. kauppana 1960-luvulla.

9. **Kempeleen vanha kirkko** valmistui vuonna 1691. Se kuuluu Suomen vanhimpiin puukirkkoihin. Museovirasto on ehdottanut kirkkoa maailmanperintökohteeksi, koska siinä on erikoinen tukipilarirakenne. Kirkontorni on 24 m korkea. Kirkon sisällä olevat maalaukset on tehnyt kuuluisa kirkkomaalari Mikael Toppelius 1700-luvun lopulla. Ennen vanhaan oli tapana haudata ihmisiä kirkon lattian alle, niinpä myös Kempeleen kirkon lattian alla on hautoja. Kirkon alle hautaaminen loppui 1700-luvulla.

11. Punatiilinen rakennus on Kirkonkylän koulu. Se on rakennettu vuonna 2005. Entinen koulurakennus purettiin homeongelmien takia. Kermanvärinen puutalo on entisen koulun käsityösali vuodelta 1890. Tien toisella puolen on Kempeleen yläaste (valmistui 1976) ja Kempeleen lukio (valmistui 1978). Oppilaitoksessa toimii myös lähikirjasto Tietotori.

10. Kempeleen väkiluvun kasvaessa vanha kirkko kävi liian pieneksi, ja niin viereen rakennettiin uusi kirkko. **Pyhän kolminaisuuden kirkko** valmistui vuonna 1993. Sen on suunnitellut arkkitehti Jorma Teppo. Vanhaan kirkkoon mahtuu 150 ihmistä, uuteen 420.